

RUDAS-

Veiledning for administrering og skåring
oversatt og tilpasset til norske forhold

NR

Rowland
Universal
Dementia
Assessment
Scale
NR Norsk revidert versjon

©Aldring og helse, 2018

(Storey JE, Rowland JT, Basic D, Conforti DA, Dickson HG. The Rowland Universal Dementia Assessment Scale (RUDAS): A multicultural cognitive assessment scale. Int Psychogeriatr. 2004 Mar;16(1):13-31)

Faglig bearbeidet og tilpasset norske forhold av Peter Bekkhus-Wetterberg.
Oversatt til norsk av Peter Bekkhus-Wetterberg og John Andrew Holmes.

Denne veilederen er utviklet med støtte fra Helsedirektoratet.

Innholdsfortegnelse

Innledning	3
Testbetingelser, generelle råd og anbefalinger Språkforhold og kulturbakgrunn Flerspråklige testledere	
Oppgave 1: Hukommelse. Innlæringsdel	7
Kommentarer	
Skåring	
Oppgave 2: Kroppsorientering	8
Kommentarer	
Skåring	
Oppgave 3: Praksis	9
Kommentarer	
Skåring	
Oppgave 4: Tegning	12
Kommentarer	
Skåring	
Oppgave 5: Dømmekraft	14
Kommentarer	
Skåring	
Oppgave 6: Hukommelse. Gjenkallingsdel	17
Kommentarer	
Skåring	
Oppgave 7: Språk	18
Kommentarer	
Skåring	
Totalskår	19

Innledning

Storey JE, Rowland JT, Basic D, Conforti DA, Dickson HG. The Rowland Universal Dementia Assessment Scale (RUDAS): a multicultural cognitive assessment scale. *Int Psychogeriatr.* 2004 Mar;16(1):13-31.

Rowland Universal Dementia Assessment Scale (RUDAS) er et kort kognitivt screening-verktøy, utformet for å redusere den betydningen forskjeller i utdanningsnivå og kultur- og språkbakgrunn kan ha på grunnleggende kognitive prestasjoner. Verktøyet ble utviklet i Australia. Det er blitt testet på populasjoner av blandet etnisitet og med både lav og mer omfattende utdanning, og det er også testet på personer helt uten skolegang. Sammenlignet med MMSE påvirkes skår på RUDAS betydelig mindre av utdanningsnivå. Analfabeter skårer cirka ti poeng lavere på MMSE enn personer med vanlig skolegang. På RUDAS er poengforskjellen mellom analfabeter og de med vanlig skolegang derimot bare to poeng.

Ved bruk av RUDAS er det viktig å oppfordre pasienten (PAS) til å benytte det språket PAS har best kompetanse i og som faller mest naturlig for PAS.

Før RUDAS tas i bruk, bør testleder (TL) ha satt seg grundig inn i de nedenforstående instruksjonene.

I instruksjonene blir personen som testes, konsekvent omtalt som «pasienten», forkortet PAS, og den som tester, kalles «testleder», forkortet TL.

Instruksjonene er veiledende, og inneholder eksempel på hvordan TL kan formulere seg. De er laget med korte setninger som passer for tolkebruk, slik at man kan si én og én setning som tolken oversetter etter hvert. Det er tillatt å gi PAS mer inngående instruksjoner og forklaringer forutsatt at man ikke røper svaret eller hvordan PAS skal svare. Det kan være spesielt viktig med mer detaljerte forklaringer til personer med lite eller ingen skolegang, fordi de ofte har vansker med å forstå selve hensikten med testen, altså hva TL egentlig er ute etter.

Noen eksempler på tillegg man kan bruke:

- Hukommelse: Man kan innlede med å si noe om at hensikten er å undersøke hvordan PAS' hukommelse er.
- Dømmekraftspørsmålet kan man innlede med å si: «**Nå kommer et spørsmål som handler om hvordan man skal oppføre seg i trafikken**», eller noe lignende.
- Ordflyt med dyr: «**Nå skal vi gjøre noe helt annet. Vi skal se hvor mange dyr du kan klare å komme på navnet til.**»

Testbetingelser, generelle råd og anbefalinger

Testangst

Sørg for at PAS er så avslappet som mulig. Testangst kan negativt påvirke de målte prestasjonene på kognitive tester.

Hørsel

Gjennomfør RUDAS i stille og rolige omgivelser. TL må før testingen forsikre seg om at PAS hører godt. Dette er det viktig å klarlegge før testingen påbegynnes, slik at TL kan kompensere for dette ved å snakke langsomt og tydelig, eller ved at det ev. benyttes taleforsterker. PAS oppfordres til å benytte eget høreapparat dersom PAS har det. I så fall må man ikke snakke for høyt, fordi dette kan medføre taleforvrengning.

Syn

Sørg for at PAS om nødvendig bruker lesebriller, og at lysforholdene er gode.

Plassering

Sett deg rett overfor PAS. Dette er viktig med tanke på kommunikasjonen med PAS, men også for å forenkle og standardisere gjennomføringen av enkelte av testoppgavene. Ikke sitt bak en pult eller et skrivebord med bøker, PC og annet utstyr på, fordi dette kan vanskeliggjøre instruksjonen og gjennomføringen av enkelte oppgaver på RUDAS, og det kan av PAS av og til også bli opplevd som ubehagelig eller utrygt. Derimot er det bra å ha et (tomt) testbord mellom seg og PAS for lettere å kunne utføre penn- og papiroppgavene.

Notering av svar

Det er viktig å notere PAS' fullstendige svar på hver oppgave.

Fysisk funksjonshemning

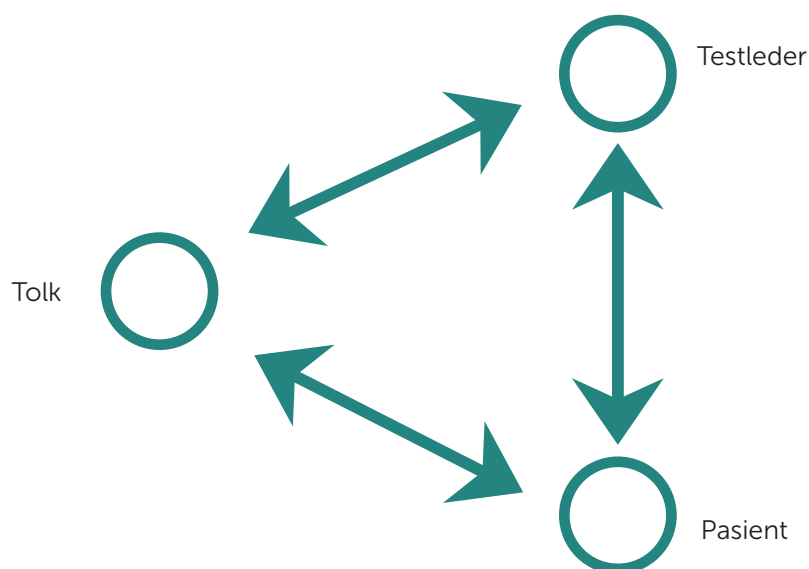
For PAS som har en fysisk funksjonshemning som kan påvirke prestasjonene på enkelte av RUDAS-oppgavene (f.eks. PAS med syns- eller hørselshemning, hemiparese, andre følgetilstander etter hjerneslag, afasi), er det viktig å fullføre så mye som mulig av testen. Det bør imidlertid utvises forsiktighet ved tolkning av totalskår.

Språkforhold og kulturbakgrunn

Bruk av tolk

Hvis du benytter en godkjent tolk ved bruk av RUDAS, er det viktig å ta hensyn til følgende:

1. Tolk bør benyttes i alle situasjoner hvor TL ikke behersker PAS' morsmål.
2. Sørg for at språket som tolken benytter (inkludert dialektvarianter) er det samme som PAS' morsmål.
3. Det er viktig å forklare PAS at tolkens rolle bare er å oversette, og at det er TL som stiller spørsmålene. Dette med tanke på å unngå forvirring i løpet av testingen.
4. Det tilrådes at tolk, TL og PAS sitter i trekantformasjon (se bilde).

5. Det er viktig at TL bruker tid til å informere tolken grundig før testingen begynner:
 - a. Tolken bør kjenne til bakgrunnen for testingen, nemlig at det handler om en kognitiv vurdering.
 - b. Påminn tolken om viktigheten av umiddelbar og nøyaktig oversettelse. Forklar at både dine instruksjoner og PAS' svar skal tolkes så presist som mulig.
 - c. Be tolken om å notere ethvert tilfelle der PAS' prestasjoner i løpet av testingen kan tenkes å ha blitt påvirket av mindre eller utilsiktede endringer i testinstruksjonenes meningsinnhold, for eksempel på grunn av språklige eller kulturelle faktorer.
 - d. Informer tolken om at det etter testingens slutt kan være nødvendig for TL å avklare begreper som er brukt under testingen, dette for å gjøre det mulig å kunne skille mellom PAS' faktiske kognitive nivå og mulige kulturbaserte misforståelser som kan oppstå når uttrykk oversettes.

Flerspråklige testledere

Hvis du som TL er flerspråklig, er det viktig å ta hensyn til samtlige av de ovenfor omtalte punkter som er nevnt når det gjelder bruk av tolker, og i tillegg til dette også å være oppmerksom på følgende:

- Du må være spesielt oppmerksom når du oversetter testspørsmålene fordi det kan være vanskelig å lese på ett språk, mens man snakker på et annet.
- Det er viktig å oversette testspørsmålene svært presist og nøyaktig. Både når du stiller spørsmål og noterer svar, er det viktig å være oppmerksom på at ord kan ha både en dagligdags, uformell betydning og en mer formell betydning,

Oppgave 1: Hukommelse. Innlæringsdel

Handleliste

TL sier: **Jeg vil at du skal tenke deg at vi skal gå og handle. Her er en liste med ting vi skal kjøpe. Jeg vil at du skal huske følgende ting som vi skal kjøpe i butikken. Når vi kommer til butikken om omtrent fem minutter, kommer jeg til å spørre deg om hva vi skal kjøpe. Du må huske listen for meg. Det vi skal kjøpe, er:**

Te

Matolje

Egg

Såpe

Kan du gjenta listen for meg? Be PAS om å gjenta listen tre ganger.

Dersom PAS ikke gjentar alle de fire ordene, gjenta listen inntil PAS har lært den og klarer å gjenta de fire ordene. TL kan gjenta ordene på listen inntil fem ganger.

Kommentarer

Det er viktig å gjennomføre tilstrekkelig antall innlæringsforsøk, slik at PAS registrerer og lagrer listen så godt som mulig (det er tillatt med fem innlæringsforsøk).

Be PAS om å gjenta listen for deg minst tre ganger, helt til PAS kan gjenta den korrekt eller så godt som mulig.

Bruk et realistisk scenario og litt humor (dersom det er passende) for å få god kontakt med PAS og gjøre oppgaven mindre alvorlig og mindre skremmende. F eks: «Vi skal gå og handle. Jeg stoler på at du husker listen for meg, så ikke glem den. Når vi kommer til butikken...»

For å gjøre innlæringen lettere og gjøre oppgaven så konkret som mulig bruker du fingrene for å telle opp tingene på listen når du skal lære dem til PAS. Tommel = te, pekefinger = matolje og så videre.

Skåring

Dette første testleddet er bare innlæring og gir ikke poeng. Ved gjenkallingsdelen av handlelisten senere i testen kan man skåre inntil 8 poeng.

Oppgave 2: Kropporientering

TL sier: **Jeg kommer nå til å be deg om å vise meg ulike kroppsdel.**

Maks skår på denne oppgaven er fem. Ikke fortsett etter at PAS har oppnådd fem poeng.

1. Vis meg/pek på din høyre fot.
2. Vis meg/pek på din venstre hånd.
3. Ta på din venstre skulder med din høyre hånd.
4. Ta på ditt høyre øre med din venstre hånd.
5. Pek på mitt venstre kne.
6. Pek på min høyre albue.
7. Pek på mitt venstre øye med din høyre hånd.
8. Pek på min venstre fot med din venstre hånd.

Kommentarer

Det er viktig å sitte rett overfor PAS (dette har betydning for oppgavens vanskelighetsgrad).

Man trenger ikke å forklare så mye før man starter, bare si: **«Jeg kommer til å be deg om å vise meg ulike kroppsdel.»** Oppgaven er selvforklarende etter hvert som oppgaveinstruksjonene gis.

Skåring

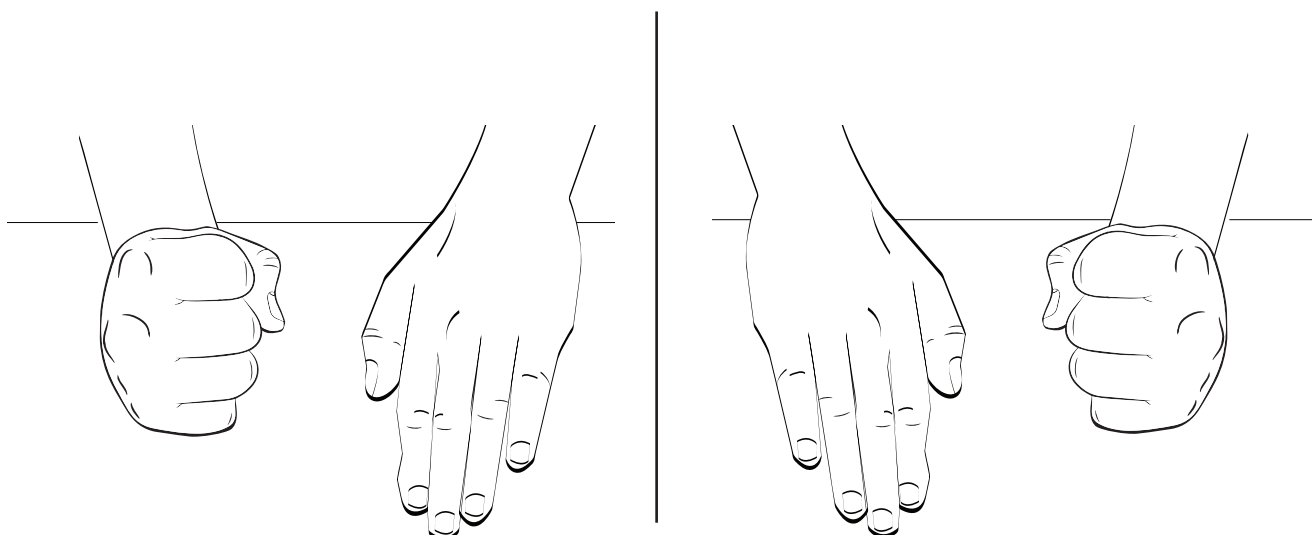
Selv om det er åtte oppgaver, så er maksimal skår fem poeng. Når PAS har fem rette, er det ikke behov for å fortsette. Vær nøye med skåringen – husk at TL skal sitte rett overfor PAS. Det er lett å gjøre feil i skåringen med høyre-venstre fordi TL og PAS sitter rett overfor hverandre, og PAS sitter dermed «speilvendt» sett fra TLs plass. TL må derfor konsentrere seg for å være sikker på å skåre riktig med hensyn til hva som er PAS' høyre og venstre.

Det er ingen halve poeng. Svaret må være 100 prosent korrekt for å gi poeng. For eksempel dersom instruksjonen er: «Pek på mitt venstre øye med din høyre hånd» og PAS bruker venstre hånd for å peke på TLs venstre øye, skal dette skåres som feil og gi null poeng.

Oppgave 3: Praksis

Knyttneve – håndflate

TL sier: **Jeg skal vise deg en øvelse med hendene mine. Jeg vil at du skal se på meg og gjøre det samme som jeg gjør.** (TL demonstrerer ved å legge en hånd knyttet i vertikal stilling og den andre med håndflaten ned, på bordet eller på sine knær og alternere samtidig med begge hender.)

Gjør nå likedan sammen med meg. Jeg vil at du skal fortsette å gjøre dette i denne hastigheten til jeg ber deg om å stoppe. (PAS skal utføre øvelsen i cirka ti sekunder eller seks sekvenser. TL skal demonstrere øvelsen i et tempo tilsvarende rolig gangtempo.)

Skåres på følgende måte:

Godkjent	= 2 poeng (svært få om noen feil, korrigerer seg selv, blir bedre etter hvert, god til å opprettholde flyt, kun svært lite mangel på samtidighet mellom hendene)
Delvis godkjent	= 1 poeng (klare feil, men noen forsøk på å korrigere, noe forsøk på å opprettholde flyt, dårlig samtidighet)
Ikke godkjent	= 0 poeng (klarer ikke å utføre oppgaven, klarer ikke å opprettholde flyt, gjør ingen forsøk)

Kommentarer

Det er viktig at TL sitter rett overfor PAS (dette avgjør hvor vanskelig oppgaven er).

Hvis nødvendig kan TL bruke følgende detaljerte trinn for å lære PAS oppgaven:

1. **Du skal legge hendene på bordet/knærne slik.** (TL legger begge hender med håndflaten ned.)
2. **Se nå nøye etter hva jeg gjør.** (TL knytter den ene hånden i vertikal stilling og lar den andre ligge flatt.)
3. **Jeg vil at du gjør akkurat som jeg gjorde. Se på meg igjen når jeg gjør slik.** (TL veksler samtidig med begge hender mellom knyttneve og håndflate og gjør det fem-seks ganger.)
TL ber PAS etterligne/kopiere nøyaktig det TL gjør. Dersom PAS ikke forstår eller ikke har lært oppgaven, gjenta trinn 1–3.

Når PAS har lært oppgaven (det vil si forstår så godt som mulig hva han skal gjøre, selv om han ikke kan utføre det 100 prosent riktig), ber TL om at PAS gjentar øvelsen i den hastigheten TL viser (TL viser bevegelsene igjen i et tempo som tilsvarer rolig gangtempo). PAS skal deretter, når oppgaven skal skåres, utføre oppgaven selvstendig uten at TL samtidig demonstrerer oppgaven på nytt.

Skåring

PAS kan få maksimalt to poeng på denne oppgaven.

For å skille mellom de tre nivåene benytter du følgende skjema som støtte (med «intrusjoner» menes at PAS lager *andre* håndstillinger eller bevegelser enn de han er blitt bedt om å gjøre):

Skår	Utførelse av håndflate–knyttneve-vekslingen	Antall feil	Flyt	Evne til korrigerer	Gradvis forbedring	Samtidighet
Godkjent	Følger regelen godt med få intrusjoner eller feilaktige variasjoner	Minimalt	God	God	Tydelig	Bare meget lett mangel på samtidighet
Delvis godkjent	Åpenbare intrusjoner og feilaktige variasjoner	Merkbart	Gjør noen forsøk på å holde flyten	Noen forsøk	Noen tegn til bedring	Kan være merkbart mangel på samtidighet
Ikke godkjent	Nesten ikke mulig å se riktige bevegelser pga. mange intrusjoner og feil	Mange	Lite eller ingen flyt	Ingen	Få eller ingen tegn til bedring	Lite eller ingen samtidighet

2 poeng, godkjent

PAS skal oppvise tegn til intakt innlæringsevne og skal klart kunne vise de to håndstillingene. Utførelsen skal bli bedre for hvert innlæringsforsøk, slik at PAS kan utføre øvelsen flytende med minimalt antall feil. PAS skal ha evne til å korrigere seg selv, vise gradvis forbedring underveis i oppgaven og kun ha litt mangel på samtidighet mellom hendene.

1 poeng, delvis godkjent

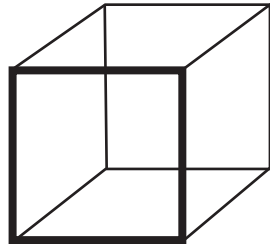
PAS gjør synlige feil, for eksempel ved å legge håndflaten opp eller å legge knyttneven horisontalt. Kan trenge å stoppe for å korrigere seg. Selv om PAS ikke kan utføre øvelsen helt korrekt, skal det være noen tegn til at han har lært øvelsen, det skal være noen forsøk på å korrigere seg selv og noen tegn til at han prøver å opprettholde flyt. Det kan være en merkbar mangel på samtidighet mellom hendene.

0 poeng, ikke godkjent

PAS har liten eller ingen evne til å forstå og utføre oppgaven. PAS gjør mange feil, viser få eller ingen tegn til bedring, har manglende evne til selvkorrigerende og en åpenbar manglende evne til å etterligne håndstillingene og til å bytte stilling med noen grad av samtidighet. PAS kan mangle evnen til å lage en knyttneve eller til å skille mellom håndflate opp og ned, klarer ikke å utføre de alternerende bevegelsene mellom høyre og venstre hånd eller kan ikke bruke hendene samtidig.

Oppgave 4: Tegning

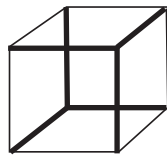
TL sier: **Kan du tegne denne figuren nøyaktig slik den ser ut?**

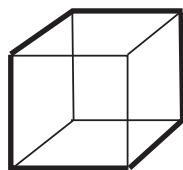
Skår

Er tegningen basert på et kvadrat? 1/0

Er alle innvendige linjer med på tegningen? 1/0

Er alle utvendige linjer med på tegningen? 1/0

Kommentarer

Denne oppgaven gir maksimalt 3 poeng

Vis PAS arket med kubetegningen. Dersom man ikke har et ferdigtrykket ark med kubetegning, kan TL tegne en kube på et hvitt, ulinjert papirark. Forsikre deg om at PAS kan se tegningen godt. Pass på at PAS har på briller dersom PAS pleier å bruke briller. Be PAS om å kopiere kuben så bra som mulig.

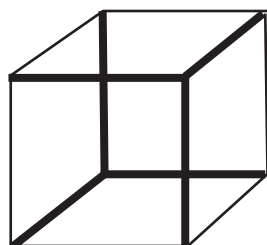
Skåring

Har PAS tegnet et bilde som er basert på et kvadrat?

Det vil si, er det et kvadrat noe sted i bildet?

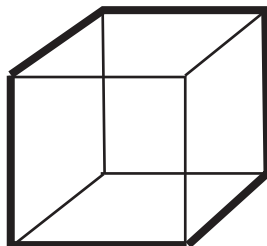
Er alle innvendige (alle tykke) linjer med på tegningen?

(Fig. 1)

Er alle utvendige (alle tykke) linjer med på tegningen?

(Fig. 2)

Oppgave 5: Dømmekraft

TL sier: «**Forestill deg at du står ved en trafikkert gate. Det er ingen fotgjengerovergang og ikke noe trafikklys. Hva ville du gjøre for å komme deg over til den andre siden av gata på en sikker måte?**»

Dersom svaret ikke er fullstendig, gir TL et hint: «*Er det noe annet du ville gjøre?*» Skriv ned eksakt hva PAS sier, og tegn en ring rundt de delene av svaret som kom etter hintet.

Skår (2 poeng uten hint, 1 poeng med hint)

Sier PAS at han vil se etter trafikk? 2-1-0

Kom PAS med noen ytterligere eksempler på mulige forsiktighetsregler? 2-1-0

Kommentarer

- Hvis PAS ikke svarer på spørsmålet eller sier: «Jeg vet ikke», skal TL gjenta spørsmålet (kun én gang).
- Dersom PAS ikke svarer på begge deler av spørsmålet på første forsøk, bruk alltid hintet «*Er det noe annet du ville gjøre?*» Dette for å få et så fullstendig svar som mulig fra PAS.
- TL skal ikke bruke andre hint enn det generelle spørsmålet «*Er det noe annet du ville gjøre?*»
- Dersom PAS sier at han aldri går over gata alene (for eksempel på grunn av handikapp eller dårlig syn), skal TL spørre: «*Hva burde enhver person som skal krysse gata, gjøre for å komme over på en sikker måte?*»
- Personer med lite eller ingen skolegang har ofte vansker med å tenke abstrakt, som å forestille seg noe man ikke har vært med på. Spørsmålet må derfor gjøres så konkret som mulig. TL kan for eksempel angi en spesifikk gate eller vei i nærmiljøet. Noen ganger kan det hjelpe å si: «*Hvordan lærer du et barn hvordan man skal krysse gata på en sikker måte?*»
- Målet må være å forsikre seg om at PAS blir satt i stand til å gi et best mulig svar.

Skåring

Denne oppgaven kan gi maks 4 poeng. Hver av de to delene

1. se etter trafikk

2. et annet forslag til «sikkerhetstiltak»

kan gi 2 poeng, det vil si: Riktig = 2, Riktig med hint = 1, Feil = 0

1. SE ETTER TRAFIKK

Eksempel på riktige svar

Jeg vil se etter trafikk

Se til høyre og til venstre

Se på bilene

Se at alt er klart

Gå over når det ikke kommer noen

Eksempel på feil svar

Bare gå over

Gå til hjørnet og gå over

Jeg ville ikke gått over

2. SIKKERHET

Eksempel på riktige svar

Gå til midten av gata og så sjekke igjen for å være sikker på at det er trygt å gå over

Fortsette å se etter biler mens jeg går over

Gå over raskt, men uten å løpe

Vente slik at jeg kan gå over sammen med noen andre

Be noen andre om hjelp

Forsikre meg om at bilføreren ser meg og stopper før jeg går over

Gå rett over gata, ikke på skrå

Gå til et veikryss og krysse der

Eksempel på feil svar

Bare gå over

Løpe så fort jeg kan

Strekke ut hånden og gå over gata

(Dette svaret er feil hvis ikke PAS gir tilleggsinformasjon som viser at han strekker ut hånden for å forsikre seg om at han blir sett og at sjåføren stanser før veien krysses. Mange angir at de er blitt lært at de skal strekke ut hånden før de krysser gata, men å strekke ut hånden eliminerer ikke behovet for å se etter trafikk og forsikre seg om at sjåføren har sett en, og at sjåføren stopper.)

Gå når signalet viser grønt

Gå over ved fotgjengerovergangen

(De to siste svaralternativene er feil fordi de ikke følger forutsetningene som er blitt gitt i spørsmålet.)

Skåringseksempel

Skåringseksempel 1

TL stiller spørsmålet.

PAS: «Jeg vet ikke.»

TL gjentar spørsmålet.

PAS: «Jeg ville sett etter biler.» (2 poeng)

TL gir hint: «Er det noe annet du ville gjøre?»

PAS: «Jeg kan ikke komme på noe annet mer enn å være forsiktig.» (1 poeng)

Disse svarene gir altså 3 poeng

Skåringseksempel 2

TL stiller spørsmålet.

PAS: «Bare gå over.»

TL gir hint: «Er det noe annet du ville gjøre?»

PAS: «Sjekke for biler.» (1 poeng)

Disse svarene gir 1 poeng ettersom riktig svar kom først etter hint.

Skåringseksempel 3

TL stiller spørsmålet.

PAS: «Strekke ut hånden og gå over» (0 poeng), «og så gå til midten av gata før jeg går videre over.» (2 poeng)

Dette svaret gir 2 poeng. Del en er ikke riktig, men del to kom uten hint.

Skåringseksempel 4

TL stiller spørsmålet.

PAS: «Jeg vil se til venstre, så til høyre og så til venstre igjen.» (2 poeng)

TL gir hint: «Er det noe annet du ville gjøre?»

PAS: «Ja, så vil jeg jo gå over når det ikke er biler.» (1 poeng)

Dette svaret gir 3 poeng. Del en er riktig, men del to kom først etter hint.

Oppgave 6: Hukommelse. Gjenkallingsdel

TL sier: **Nå er vi kommet frem til butikken. Kan du huske varene på handlelisten?**

Dersom PAS ikke kan huske noe på listen, sier TL: **Det første var te.**

Skår

PAS får to poeng for hver ting som blir husket. Dersom «te» blir brukt som ledetråd, så gir ikke «te» noe poeng. Når man har gitt ledetråd, blir altså maksimal skår seks poeng.

Kommentarer

Be PAS om å si de fire tingene som var på handlelisten. Dersom det går 20–30 sekunder og PAS ikke kan huske å ha lært en liste eller ikke kan huske noen av tingene på listen, bruker TL stikkordet «te» ved å si: **Det første var te.** Stikkordet gis bare dersom PAS ikke husker noen av tingene. Bruk ingen andre stikkord. Dersom PAS for eksempel sier «olje», men ikke kan huske noen andre ting, bruker TL ikke stikkord.

Kommentarer til skåring

Gjenkalling kan gi maks åtte poeng. Det finnes ingen delvis riktige svar eller halve poeng. Man får enten null eller to poeng for hver ting på handlelisten. Dersom TL bruker «te» som stikkord, får PAS maks seks poeng. Matolje, matlagningsolje eller bare olje er alle godkjent som korrekte svar.

Oppgave 7: Språk

Semantisk ordflyt – dyr

TL sier: **Jeg skal nå ta tiden på deg i ett minutt. I løpet av det minuttet skal du prøve å si så mange dyr som du kan. Så skal vi se hvor mange forskjellige dyr du klarer å få sagt på ett minutt.** Gjenta instruksjonen dersom nødvendig.

Maks skår på denne oppgaven er åtte. Dersom PAS sier åtte dyr på mindre enn ett minutt, trenger man egentlig ikke å fortsette for å skåre denne oppgaven. Man bør imidlertid likevel la PAS fortsette å si dyr helt til ett minutt er gått, da ett minutts ordflyt med dyr inngår i CNTB-batteriet. Det er verdifullt å få gjort også denne testen i og med at det finnes normer for ett minutts ordflyt med dyr.

Kommentarer

Maks skår på denne oppgaven er åtte poeng.

PAS får ikke mer tid enn ett minutt på seg. Forsikre deg om at PAS er klar over når tidtakingen begynner. Si for eksempel: **«Når jeg sier 'nå', så skal du begynne å si dyr. Ikke bry deg om at jeg skal skrive dem ned, bare si dem så fort du kan.»**

Hvis TL bruker tolk, er det tungvint å la tolken simultanoversette hvert dyr. Mange tolker klarer ikke å produsere dyrenavn så fort på norsk. Ofte kan heller ikke tolken det norske navnet på dyrene PAS sier. Det er bedre å la tolken notere dyrene og gå gjennom dem sammen med tolken etterpå. Alternativt kan man bare sette streker for hvert dyr PAS sier, men da må tolken kontrollere at ikke samme dyr blir sagt to ganger.

TL kan også lage et lydopptak og gå gjennom og telle sammen med tolken etterpå.

Dersom PAS spør om ulike dyr er tillatt, for eksempel fisker, fugler, insekter og lignende, så bekrefter TL at alle dyr er tillatt.

Vær oppmerksom på at alle dyr teller, også ulike varianter av samme dyr. Så for eksempel teller hingst, hoppe, føll, ponny og hest som fem ulike dyr. Det er viktig å spørre tolken om avklaringer. Hvis tolken for eksempel oversetter to ulike dyr som «liten hest» og «stor hest», må TL spørre tolken om dette er to forskjellige ord på PAS sitt språk, eller om PAS faktisk sa «liten hest» og «stor hest», da dette får betydning for poengsettingen. Hvis det er to ulike ord, får man to poeng, men hvis PAS faktisk sa «liten hest» og «stor hest», gir det bare ett poeng.

Totalskår

Legg sammen alle poengene. Maks totalskår er 30 poeng.

Ifølge europeiske valideringsstudier av RUDAS gir en totalskår på 24 poeng eller lavere mistanke om kognitiv svikt og skal føre til videre utredning.

Dersom PAS ikke har noen skolegang, altså aldri har gått på skole, skal man legge 2 poeng til PAS' skår.

Dersom PAS har noe skolegang, men 6 år eller mindre, skal man legge 1 poeng til PAS' skår.

Alternativt kan man benytte seg av tabellen under ved vurdering av skår ved ulike utdanningsnivåer.

Normative data for RUDAS-skår ved ulik utdanningsnivå

Kilde: T Rune Nielsen, Rigshospitalet, København, personlig meddelelse

Utdanningsnivå

Persentil	0 år (n=35)	1–6 år (n=53)	7–10 år (n=78)	11–13 år (n=81)	≥14 år (n=93)	Total (n=341)
50	26	27	28	28	29	28
25	25	25	26	27	28	26
10	23	24	25	25	26	25
5	20	23	23	25	25	24

RUDAS alene er ikke tilstrekkelig utredning for å utelukke kognitiv svikt, dersom man har mistanke om det, særlig ikke hos personer med god utdannelse.

Aldring og helse

Nasjonalt kompetansetjeneste

www.aldringoghelse.no

post@aldringoghelse.no

©Aldring og helse, 2018
ISBN 978-82-8061-390-5
(digital utgivelse)